

**חוברת קורסים לשנת הלימודים תשפ"ג הפתוחים
לכלל הסטודנטים באוניברסיטה
הפקולטה למדעי הרוח והחברה**

2022-2023

סמטר א'

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
12:00-14:00	ה	א	ד"ר אבנר גרוס	שינוי אקלים	גאוגרפיה 128-1-0169

תיאור קצר של הקורס

בקורס נלמד על הגורמים לשינוי האקלים, על שינויי אקלים בהיסטוריה של כדור הארץ ועל תרחישים עתידיים שונים. נדבר על הבסיס המדעי של שינוי האקלים ונדון בהשלכות העתידיות שלו על בני האדם והטבע

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
18-20	ג	א	גב' גילה מנביץ – מלול	היבטים פסיכולוגיים וסוציולוגיים בהוראה	חינוך 130-1-0164

תיאור קצר של הקורס

בקורס יוצגו היבטים של פסיכולוגיה התפתחותית, חברתית וקוגניטיבית בעבודת המורה. המטרה היא לפתח את רגישות המורה להבדלים בין-אישיים, לספק לו כלים להיענות לצרכי התלמידים, ולהגביר את יכולתו להתמודד עם קשיים מיוחדים, הן בהתמודדות מול תלמיד יחיד והן בהתמודדות מול כיתה.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
16:00-18:00	ב'	א'	ד"ר גיא רופא	סוגיות מרכזיות בהיסטוריה קדם-קולוניאלית של אפריקה	לימודי אפריקה 192-1-71

תיאור קצר של הקורס

מטרתו של קורס זה היא להקנות לסטודנטים הלומדים לתואר ראשון בלימודי אפריקה ידע בסיסי בסוגיות ובתהליכים היסטוריים מרכזיים שהתרחשו ביבשת עד תחילתו של הקולוניאליזם האירופי המודרני ברבע האחרון של המאה התשע עשרה. בקורס יושם דגש על הבנת הבעיות הקיימות בחקר ההיסטוריה הקדם-קולוניאלית של אפריקה תוך בחינה ביקורתית של האופן שבו תהליכים היסטוריים המשותפים לכלל היבשת נבחנו עד עתה במחקר האקדמי. הסוגיות המרכזיות אשר יבחנו במהלך הקורס כוללות בין היתר את סקירת המערכות האקלימיות והסביבתיות והשפעתן על תהליכים היסטוריים באזורים שונים ביבשת תוך שימת דגש על דינאמיקות של שינוי מול דינאמיקות של שימור; הגירות קבוצתיות והגירות יחידים כאחד המפתחות להבנת המורכבות הפוליטית והחברתית של היבשת; הגיוון במערכות הפוליטיות, החברתיות והדתיות שהתפתחו ביבשת; הגדרת זרות ושייכות בקרב חברות באפריקה בתקופה הקדם קולוניאלית; בחינת המאפיינים הייחודיים של מוסד העבדות הפנים אפריקאי בתקופה הקדם קולוניאלית; ביטויים והשלכות של המפגשים בין אוכלוסיות שונות ביבשת ובין גורמים אירופיים עד תחילתו של הקולוניאליזם האירופי המודרני.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
12:00-14:00 10:00-12:00	ב ה	א'	ד"ר גיא רופא	אפריקה בתקופה הקולוניאלית	לימודי אפריקה 192-1-43

תיאור קצר של הקורס

הדיון בקורס יעשה באופן כרונולוגי מתחילתו של הקולוניאליזם האירופי ברבע האחרון של המאה התשע עשרה ועד סיומו של תהליך הדה קולוניזציה של המושבות הפורטוגליות.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
14:00-16:00	ב	א'	פרופ' לין שלר	דרום אפריקה : מאפרטהייד לדמוקרטיה	לימודי אפריקה 192-1-70

תיאור קצר של הקורס

קורס זה יבחן את ההיסטוריה של דרום אפריקה מההתיישבות הלבנה ועד פירוק האפרטהייד. נעקוב אחרי הרקע ההיסטורי להקמת השלטון הקולוניאלי בדרום אפריקה והפיכתו לרפובליקה המבוססת על הירארכיות בין גזעים ומעמדות. נבחן כמו כן את התגובות המקומיות לאפרטהייד והשפעתם של תהליכים פוליטיים, כלכליים וחברתיים על חברות מקומיות. נבדוק את השינויים הפנימיים שהתרחשו במבנים חברתיים או כנגד ההמשכיות של מוסדות תרבותיים לאורך זמן. לבסוף נבחן את המעבר לדמוקרטיה והניסיונות להגיע לפיוס בתקופה הנוכחית.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
14:00-16:00	ד'	א'	ד"ר סוניה נרונסקי-ליידן	אמנות אפריקאית? מזירה קולוניאלית לאמנות גלובלית	לימודי אפריקה 192-1-63

תיאור קצר של הקורס

קורס זה מזמין את משתתפיו לברר מהי אמנות אפריקאית. נעמוד על הבעייתיות הכרוכה בכינון היסטוריה של אמנות אפריקאית, שבגינה מתקשים חוקרים למפות את 'תולדות האמנות האפריקאית'. כמוכן ננסה להבין את הגישות המחקריות לאמנות אפריקאית מסורתית ו'או קונונית', נדון במעמדה ובתפקידיה של חלק מאמנות מסורתית זו, ונברר מה אפשר את התקבלות האמנות האפריקאית במערכת האמנות הגלובלית. נבחן את מעמדה של אמנות אפריקאית בשיח על 'אמנות הגלובלית', וננסה להבין את דפוסי ההשתלבות של אמנות אפריקאית ויוצריה במארג האמנות הגלובלית במאה ה-21.

מחלקה ומספר הקורס	שם הקורס	מרצה	סמס' יום	שעה
המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה 102.1.0283	לעולם לא עוד? זיכרון השואה בעידן גלובלי	ד"ר רוני מיקל ריאל	א ב	14:00-16:00

תיאור קצר של הקורס

הקורס יעסוק בסוגיות חברתיות, אתיות, פוליטיות ותרבותיות נבחרות בזכר השואה והנצחתה, הנובעות מתהליכי הגלובליזציה של זיכרון השואה מסוף המלחמה הקרה ועד ימינו. במסגרת הקורס נתעמק במושגי היסוד הטעונים ? זיכרון קוסמופוליטי, רצח עם, ייחודיות השואה, זיכרון רב-כיווני מול מתחרה. באמצעות מושגים אלה נבחן סוגיות של דיפלומטיה של זיכרון תוך התמקדות במקום שתופס זיכרון השואה במדיניות החוץ הישראלית הן במסגרת היחסים עם פולין (חוק השואה) הן במסגרת היחסים עם טורקיה (אי הכרה ברצח העם הארמני), הנצחה וזיכרון ככלים להתמודדות עם עבר טראומטי (בגרמניה לאחר השואה ובדרום אפריקה לאחר האפרטהייד), שימוש אנלוגי בשואה במסגרת מאבקים פוליטיים תוך התמקדות במלחמה הנוכחית באוקראינה, וסוגיות של הכחשה, השתקה, השכחה והדחקה של זיכרונות השואה בהקשרים שונים (שואת יהודי ברית המועצות, שואת יהודי צפון אפריקה ועוד).

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
16-18	א	א	ד"ר אסף תמרי	"מרכבה אל השכינה הגולה": צפת במאה ה-16	מחשבת ישראל 126-1-303

תיאור קצר של הקורס

מהלך המאה השש-עשרה ידעה העיר הגלילית הקטנה צפת תקופה של פריחה רוחנית יוצאת דופן, שתרומתה לעיצוב פניה של היהדות המודרנית הייתה עצומה. בקורס נתוודע יחד להגות המגוונת שנוצרה בצפת ולסוגיות המרכזיות שהעסיקו את חכמיה והותירו חותם כה משמעותי על העולם היהודי. תשומת לב מיוחדת תוענק לתפיסת התיקון של צפת: ? תיקון היחיד, הקהילה, העולם וההוויה כולה, ובמיוחד לדאגתם של בני צפת לגורלה של השכינה הגולה, ולמשמעותה. נקרא יחד בכתביהם של הוגיה המרכזיים כר' יוסף קארו, מחברו של "שולחן ערוך", ר' שלמה אלקבץ ופיוטו "לכה דודי", ר' משה קורדובירו וקבלתו המורכבת והעשירה, ספרות המוסר הצפתית, ובמיוחד קבלת האר"י, שיאה של צפת, ופרוייקט ריפוי האל וההוויה המצוי בליבה.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
10-12	ה'	א	ד"ר שמעון פוגל	תלמוד למתחילים : מבואות וסוגיות שוונות (ס)	מחשבת ישראל 126-1-3271

תיאור קצר של הקורס

הקורס מיועד לתלמידים שאין להם רקע מוקדם או שלא למדו תלמוד בשיטה מדעית ביקורתית. בקורס יינתנו מבואות לנושאים מרכזיים ויילמדו מספר סוגיות שידגימו את דרכו של התלמוד ואת מבנהו.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
8-10	ב	א	ד"ר ישי גזונדהייט	אגדות התלמוד הבבלי	מחשבת ישראל 126-1-293

תיאור קצר של הקורס

בקורס נעסוק באגדות המופיעות בתלמוד הבבלי, במאפייניהן הייחודיים וברבדים שונים של משמעות

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
10-12	ב	א	פרופ' רמי ריינר	מהרמב"ם לשולחן ערוך – על חיבורי ההלכה הימי ביניים	מחשבת ישראל 126-1-313

תיאור קצר של הקורס

חיבורו של רמב"ם 'משנה תורה' וחיבורו של ר' יוסף קארו 'שולחן ערוך' הפכו כמעט מרגע יציאתם לאור ספרים מכריעים בתולדות ההלכה. בשיעור זה נכיר את הספרים, ההיקף שלהם, מניעי כתיבתם, דרכם בהלכה והשפעתם.

א. התשתית למפעלו של הרמב"ם: התלמוד ופסיקות פנימיות בו, ספרות הגאונים וחכמי ספרד הראשונים

ב. משנה תורה: מגמות, מבנה

ג. התקבלות 'משנה תורה' והביקורת עליו

ד. ההלכה בין הרמב"ם לתקופת ר' יוסף קארו

ה. השולחן ערוך: מבנה, מגמות, התקבלות ומפעלו של הרמ"א

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
14-16	ב'	א'	פרופ' רמי ריינר	מבוא למחשבת חז"ל וספרותה : התנאים	מחשבת ישראל 126-1-1011

תיאור קצר של הקורס

מטרת הקורס היא להכיר לתלמידים את היצירות הספרותיות הבולטות שהותירה התקופה התנאית לדורות שאחריה : המשנה, התוספתא, מדרשי ההלכה והאגדה. לצד העיון הספרותי יודגשו קווים מרכזיים של התקופה שראשיתה בשלהי הבית השני, המשכה בתקופה שבין החורבן ומרד בר כוכבא וסיומה בראשית המאה השלישית כאשר לאורך תקופה זו קיימות קבוצות יהודיות נוספות (איסיים, יהדות הלניסטית) ובאה לעולם גם הנצרות ההופכת במהלך התקופה לדת בעלת השפעה עצומה במרחב ההתהוות של ספרות חז"ל הקלאסית.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
16-18	ב	א	פרופ' עודד ישראלי	הקבלה וגבולות החוק : מגמות אנטי הלכתיות בתולדות הקבלה	מחשבת ישראל 126-1-350

תיאור קצר של הקורס

בקורס זה נעסוק במגמות שאפיינו זרמים דתיים שונים בתולדות הקבלה לפרוץ את גדרי ההלכה, ולהדגיש את ערך החיים הרוחניים על פני הפרקסיס של קיום המצוות. מגמה אנטינומית זו אפיינה זרמים קבליים שונים הן בימי הביניים והן בעת החדשה? בקבלה הקדומה, בשבתאות ובחסידות החדשה. בשיעור הקורס ננסה לעמוד על הנסיבות שבהן צמחו מגמות אלה, על ההצדקות שנתנו להן ועל המידה והאופן שבו ההם התקבלו בסביבתם. כמו כן נעמוד על השאלה אם ניתן להצביע על מסורת אנטינומית רציפה במהלך ההיסטוריה של המיסטיקה היהודית.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
16-18	ב	א'	ד"ר ניחם רוס	עיון במדרשים מודרניים : חידוש או פירוש?	מחשבת ישראל 126-1-142

תיאור קצר של הקורס

כיצד ממשיכים יהודים מודרניים לפרש מחדש את המסורת ? בקורס נערוך היכרות עם דוגמאות ספציפיות של פירושים חדשים הנשענים על שיטת המדרש בבואם להתאים את תכניה ומובנה של היהדות ומקורותיה הישנים, לערכים ומגמות מודרניות : מדרש פמיניסטי, מדרש שואה, מדרש פסיכולוגי, מדרש מהפכני, מדרש דיאלוגי. הקורס פתוח לכל, איננו דורש ידע מוקדם, ואין בו בחינת גמר.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
10-12	ד'	א'	פרופ' בועז הוס	תולדות הקבלה – מראשיתה ועד ימינו	מחשבת ישראל 126-1-1261

תיאור קצר של הקורס

בקורס זה נסקור את תולדות תורת הסוד העברית והקבלה, על השלבים השונים של התפתחותה, החל בתורות איזוטריות קדם קבליות, דרך הופעתה ההיסטורית של הקבלה בימי הביניים, התקבלותה והתעצמותה במהלך מאות השנים הבאות, ועד למקומה בתרבות המודרנית. נכיר את תורות הסוד העבריות העתיקות ונכיר את מושגי היסוד של הקבלה ואת העקרונות התיאולוגיים והאידיאולוגיים שעליהם היא מבוססת, ונעמוד על שאלות יסוד בתולדותיה. כל זאת תוך עיון במבחר מן המקורות הספרותיים שלה.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
12-14	ב	א'	ד"ר ניחם רוס	מבוא לפילוסופיה יהודית מודרנית בין המאות 17-19 (ס)	מחשבת ישראל 126-1-1141

תיאור קצר של הקורס

קורס זה מכוון להציג מבוא והיכרות ראשונית עם שורה של הוגים וזרמים מרכזיים שהטביעו את חותמם המיוחד על השיח המחשבתי ביהדות המאות 17-19. כיצד השפיעו רוחות העת החדשה על תפיסת היהדות של הוגים יהודיים? אילו היבטים יהודיים נדרשו 'להתגונן' או 'להתעדכן' בעקבות שינויים במחשבה הפילוסופית החדשה או בטעמו התרבותי והחברתי של האדם המודרני?

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
16-18	ג	א'	פרופ' יובל הררי	הכישוף היהודי בעת העתיקה	מחשבת ישראל 126-1-360

תיאור קצר של הקורס

הקורס יעסוק במאגיה היהודית בעת העתיקה משלש נקודות מבט: תיאורטית, טקסטואלית ותרבותית. נשאל מהו כישוף ובמה הוא נבדל ממערכות משמעות אחרות כגון הדת ומן המדע? נתוודע לספרות המאגית היהודית מן העת העתיקה? קמעות, קערות לחש וספרי מרשמים מאגיים, ולתופעה התרבותית שעליה הם מעידים, ונעמוד על מקומו של הכישוף ועל המאבק בו בספרות בת הזמן שאינה מאגית? התנ"ך, הספרות החיצונית וספרות חז"ל

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
10-12	א'	א'	ד"ר שלום צדיק	מבוא לפילוסופיה יהודית של ימי הביניים	מחשבת ישראל 126-1-1051

תיאור קצר של הקורס

בקורס אנו נלמד על השאלות המרכזיות ועל האישים המרכזים בפילוסופיה היהודית בימי הביניים. תחילה נראה הגדרות שונות של הדת ושל הפילוסופיה ונעמוד על היחסים האפשריים ביניהם. האם הדת והפילוסופיה מערכות משלימות או סותרות? מה מקור הסמכות של כל אחת מהם? מה טיבעו של המחויבות של הפילוסוף הדתי לשני המערכות השונות? לאחר מכן נדון בשורה של הוגים מרכזים ונסקור את עיקר מפעלם עם דגש על עמדתם בנוגע למתח הקיים בין הדת (היהודית) לבין הפילוסופיה. נעיין בשאלות כמו הבחירה החופשית, תוארי האל, מהות ההשגחה ובעיית צדיק ורע לו. מטרת הקורס היא לאפשר הכרה עם כלל הזרמים של הפילוסופיה היהודית ולעמוד על המחלוקות העיקריות ביניהם.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
16-18	ד	א	פרופ' יובל הררי	משה ולאן דווקא רבנו	מחשבת ישראל 126-1-327

תיאור קצר של הקורס

הקורס יתמקד בדמותו של משה רבנו כפי שעוצבה בסיפוריהם של מספרים וקבוצות בתרבות היהודית בעת העתיקה ובימי הביניים המוקדמים. במוקד הדיון יעמדו הסיפורים על עלייתו של משה לקבל את התורה ועל כוחו המאגי-הנסי, שלעתים קרובות נכרכו זה בזה, כפי שעוצבו בידי כהנים, חכמים, מיסטיקנים ומגיקונים. מקורות אלה ואחרים יצטרפו לכדי תמונה מגוונת של מגמות ואינטרסים בעיצוב דמותו (המפתיעה) של 'אבי הנביאים'.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
12-14	ג	א	פרופ' יונתן מאיר	שבתי צבי והתנועה השבתאית בימי חייו (מטלה סופית עבודה)	מחשבת ישראל 126-1-363

תיאור קצר של הקורס

הקורס מציע תמונה היסטורית רחבה של תולדות התנועה השבתאית בימי חייו של שבתי צבי. דרך קריאת טקסטים מרכזיים (ראש להם כתבי נתן העזתי ואברהם מיכאל קארדוזה), ננסה לדלות את התיאולוגיה הרדיקלית שהתפתחה בתנועה משיחית מפעימה זו ונעמוד על השפעתה על ההיסטוריה היהודית בעת החדשה

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
16-18	ב	א'	ד"ר עדיאל קדרי	מדרש בראשית רבה – היבטיים רעיוניים וספרותיים	מחשבת ישראל 126-1-0115

תיאור קצר של הקורס

הקורס יעסוק בחיבור המדרשי הקלאסי לספר בראשית המכונה: מדרש בראשית רבה. נקרא טקסטים נבחרים מתוך חיבור זה, נבקש לעמוד על דרכי הפרשנות המדרשיות לפסוקי המקרא ולבחון מגמות רעיוניות והיבטים ספרותיים הבאים לידי ביטוי בחיבור זה.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
16:00-18:00	ב	א'	פרופ' גידי נבו	מאלתרמן עד ברי סחרוף : גיבורי תרבות ישראליים	ספרות עברית 122-1-0786

תיאור קצר של הקורס

מטרת הקורס היא לפרוש קשת רחבה ככל האפשר של יוצרים ויצירות מתחום הספרות, המוסיקה והקולנוע של מדינת ישראל. כל זאת על מנת לחשוף ולחקור את המפה העשירה והמגוונת של התרבות הישראלית – אחת היצירות המובהקות של הפרויקט הציוני. בקורס ייבחנו הדרכים שבהם התרבות הישראלית משקפת ובו בזמן מכוונת את המציאות הישראלית המורכבת, המשוסעת, הדינמית – על הכאב והחלום הזורמים בעורקיה.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
18-20	א'	א'	סדרת הרצאות	החוויה התיאטרונית (בשיתוף עם תיאטרון ב"ש)	151-1-0056

תיאור קצר של הקורס

מטרת הקורס הינה טיפוח, הבנה והערכה להיבטים שונים של אומנות התיאטרון. בקורס יובנו מושגי יסוד של הדרמה והתיאטרון ויידונו צדדים שונים של הפעילות התיאטרונית כגון: בימוי, משחק, תפאורה, מוזיקה וכו'. הקורס יכלול 8 הרצאות וצפייה בשש הצגות של תיאטרון באר שבע.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
14-16	ה'	ב'	דרי אורי בק	מבוא למבנה העולם – מטפאפיסיקה ללא מתמחים	פילוסופיה 131-1-0153

תיאור קצר של הקורס

בשיעור זה נבחן סדרה של שאלות יסוד על המבנה הכללי ביותר של המציאות: למה בכלל קיים משהו? האם יש אלוהים? ואם כן – כיצד יש רוע בעולם? האם החוויות החושיות שלנו הן לא יותר ממצבים ביוכימיים של מוחותינו? האם חופש הרצון יכול להתיישב עם דטרמיניזם? מי אני? מהי סיבתיות? האם הזמן זורם? מהי אמת מתמטית? ואיפה נמצאים המספרים? דרך בחינת שאלות אלה נזכה לטעימה ראשונה במטאפיסיקה, נפגוש כמה המעמדות המסורתיות של הענף, ונרכוש מיומנויות חשיבה מופשטת וביקורתית.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
1015-1145	ג'	א'	ד"ר יאיר רוזן	שם הקורס: זכויות אדם ואי-אלימות - מסע קולנועי בעקבות שני לוחמי חופש לא אלימים	עבודה סוציאלית 144.1.0019

תיאור קצר של הקורס

יותר בני אדם מאי פעם בעבר נהנים כיום מזכויות אדם. למצב הזה קדמו מאבקים בכל רחבי העולם. בקורס נעסוק בעיקר במאבקם של שני לוחמי חופש: גנדי וקינג, שפסע בעקבותיו. שניהם היו מחויבים לאי-אלימות, ערכית ובפועל. השינוי שחוללו היה מרחיק לכת. פועלם והישגיהם עוררו פליאה ותדהמה. השפעתם בעולם כולו הייתה ועודנה עצומה. נעקוב אחר קורות חייהם, נאיר על צמתים בהם התעמתו עם עוול והפרות זכויות אדם וננסה להבין כיצד התפתחו כלוחמי חופש וכיצד חוללו שינוי. הקורס מכוון לעמוד על סוד כוחם ולהפוך תופעות שנתפסות כסוג של קסם לדבר מה שניתן להבין ולכן גם לשחזר ולשנות, כפי שעשו אחרים בעקבותיהם, למשל ווצלב הבל בצ'כוסלובקיה ונלסון מנדלה בדרום אפריקה.

הלמידה בקורס תצייד אותך בכלים לזהות זכויות אדם ופגיעות בזכויות אדם ובכלים לא לא-אלימים לקידום זכויות אדם במשפחות, בקהילות, בחברה ובמדינה.

פרשיות הלימודים השזורות זו בזו:

א. 'את פניך אבקש' – אחריות כלפי מי?

ב. הדרה חברתית ואשליה של זכאות לזכויות אדם

ג. המאבק לשוויון

ד. אין אפשר לנצח את האלימים דרך אי-אלימות?

לא נדרש ידע מוקדם כדי להשתתף בקורס או כדי להבין את תכניו.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
14:00-16:00	ב'	א'	פרופ' עפר מרדר	מוצא האדם וראשית התרבות האנושית	ארכיאולוגיה 135-1-1011

תיאור קצר של הקורס

סקירה ארכיאולוגית ואנתרופולוגית של אנשי תקופת האבן ובמיוחד הופעת האדם באפריקה, הופעת ההומו ספיאנס והתקופה הפליאוליתית העליונה באירופה ואמנות תקופת הקרח. הקורס עוסק בפרק הזמן שבין 5,000,000 ל-10,000 שנים לפני זמננו וכולל שיעורי מבוא לסביבות התקופה הפלייסטוקנית ושיטות תיארוך.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
16:00-18:00	ב'	א'	ד"ר יאנה צ'חנובץ	מבוא לארכיאולוגיה וארכיטקטורה קלאסית	ארכיאולוגיה 135-1-2051

תיאור קצר של הקורס

סקירת מרכיבי התרבות החומרית של העולם הקלאסי - מתחילת האלף הראשון לפנה"ס ועד לשלהי העולם הקלאסי, במאה השביעית לספ'. הקורס נועד ללמד את "השפה הארכיאולוגית", ז"א, הכרת המושגים והמונחים הטכניים בהם משתמש הארכיאולוג בכלל, והארכיאולוג של התקופות הקלאסיות בפרט, כדי לתאר את התרבות החומרית אותה הוא חוקר ומפרסם.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
08:00-10:00	ג'	א'	פרופ' ערן ויזל	מי כתב את התנ"ך? תהליכי התהוות התורה	מקרא 121-1-1551

תיאור קצר של הקורס

מי כתב את התורה, מתי, איפה, איך ולמה? אין התורה כספר, או הספרים המרכיבים אותה, מספקת לנו מידע ברור בתשובה על השאלות הללו. השיעור מנסה ללמוד מתוך התורה עצמה על זהות המחברים שיצרו אותה, על זמנם, על הסביבה התרבותית שפעלו בה, על תהליכי התחברותה ועל המניעים להיווצרותה.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
8-10	ג	א'	פרופ' אפרים שהם-שטיינר	תולדות עם ישראל בימי הביניים משנת 1100 עד 1600	היסטוריה של עם ישראל 125-1-1151

תיאור קצר של הקורס

הקורס יסקור את הנושאים והזירות המרכזיות בתולדות עם ישראל בחלקם הראשון של ימי הביניים בין עליית האסלאם לסיומה של המאה ה-11.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
10:00-12:00	ג'	א'	פרופ' כנה ורמן	מבוא לתולדות עם ישראל בימי הבית השני	היסטוריה של עם ישראל 125-1-1921

תיאור קצר של הקורס

הקורס עוסק בתולדותיהם של היהודים מהכרזתו של כורש בשנת 538 לפני הספירה ועד לחורבן בית המקדש ע"י הרומאים בשנת 70 לספירה, מבחינה רוחנית, חברתית, כלכלית ופוליטית. ההדרכות עוסקות בביבליוגרפיה המודרנית.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
10-12	ג'	א'	ד"ר עמרם טרופר	הורדוס המלך והלל הזקן	היסטוריה של עם ישראל 125.1.5611

תיאור קצר של הקורס

הורדוס המלך והלל הזקן היו בין הדמויות היהודיות המפורסמות ביותר משלהי ימי הבית השני. הורדוס הנהיג את עם ישראל מטעם הרומאים והלל, בעיני חז"ל, היווה חוליה חשובה מאד בשלשלת מסירת המורשת היהודית מדור לדור. מטרת קורס זה היא לעיין בפרקים נבחרים בחיי הורדוס המלך והלל הזקן כפי שהוצגו בספרות היהודית מן העת העתיקה.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
14-16	ב'	א'	ד"ר מנשה ענזי	יהודים במזרח התיכון במחצית הראשונה של המאה עשרים	היסטוריה של עם ישראל 125-1-0390

תיאור קצר של הקורס

בקורס נכיר את חיי היהודים במחצית הראשונה של המאה העשרים בארצות האסלאם. נדון במקום היהודים בעקבות חדירת מעצמות המערב, בעיקר צרפת ואנגליה. נשאל על השותפות בין יהודים לקולוניאליסטים, על מקום היהודים בתהליך הדה-קולוניאליזם המקומי ולבסוף נדון ביציאתם מארצות המוצא.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
14-16	ד'	א'	פרופ' אפרים שהם-שטיינר	"עיר בקוף": קלן ויהודיה בימי הביניים	היסטוריה של עם ישראל 125-1-0353

תיאור קצר של הקורס

הקורס יעסוק בתולדותיה המרתקים של העיר קלן בגרמניה מן התקופה הרומית עת שמשה כבירה מחוזית בפרובינקיה הרומית של גרמניה תחתית דרך גלגולים מרתקים בימי הביניים המוקדמים ועד לפריחתה בימי הביניים בעיר מסחר ומלאכה מפגש בין עמים ותרבויות באיזור שהפך במרוצת השנים מפריפריה למרכז. במקביל יעסוק הקורס בקהילה היהודית שהתקיימה בקלן בעת העתיקה בשאלה האם קהילה זו התמידה אל תוך ימי הביניים יעמוד על אופיה של הקהילה של שיאם של ימי הביניים ויבחן את השאלה האם יכול להיות קיום יהודי בלי רבנים ובלי למדנות יהודית. במהלך הקורס נעמוד על מערכות היחסים המרתקות והמורכבות בין יהודים לבין שכניהם בעיר קלן ונברר עד איזו מידה מהווה קלן מקרה ייחודי או שמה מדגם מייצג לאורחם ורבעם של יהודי אירופה בימי הביניים.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
10-12	ד'	א'	ד"ר עמרם טרופר	המרד הגדול ואגדות החורבן (הקורס יתקיים בשפה האנגלית)	היסטוריה של עם ישראל 125-1-0272

תיאור קצר של הקורס

מלחמת היהודים הראשונה נגד רומא (66 ? 73/4 לספירה) היתה אירוע משמעותי וטרגי הן בעיני יהודים בני הזמן הן בעיני יהודים שחיו בצל המלחמה במשך תקופת המשנה והתלמוד. בקורס הזה נבקש לבחון גם את תולדות המלחמה וגם אגדות אודות המלחמה שהתהוו בעקבותיה. לשם כך נקרא תחילה את החיבור מלחמת היהודים מאת יוספוס פלביוס, הנרטיב ההיסטורי היחיד של המלחמה שעדיין קיים, ולאחר מכן נחקור אגדות חורבן שבספרות חז"ל.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
14-16	ג'	א'	פרופ' כנה ורמן	מבוא לברית החדשה	הסטוריה של עם ישראל 125-1-0077

תיאור קצר של הקורס

הברית החדשה, קורפוס שאפשר לתאר כספריה, היא המפתח להבנת הנצרות שכן המגוון שבנצרות נעוץ בר-גוניות של ספרי הברית החדשה. במהלך הסמסטר נלמד את הספרים הכלולים בברית החדשה, ספרי הבשורה, אגרות פאולוס והשליחים האחרים וחזון יוחנן ונכיר את הזמן, הרקע והנסיבות להתהוותם ולהקשר הפולמוסי שבו נכתבו.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
10-12	ד'	א'	ד"ר מנשה ענזי	יהודי האוקיינוס ההודי בעת החדשה	הסטוריה של עם ישראל 125-1-0059

תיאור קצר של הקורס

הקורס יעסוק בגיבוש מחדש של הקהילות היהודיות לאורך חופי האוקיינוס ההודי במהלך העת החדשה. זוהי הזדמנות לבחון את הקהילות היהודיות בהודו, בעיראק ובתימן מתוך מסגרת מרחבית חדשה ואת הקשרים שבין הקהילות הללו. בקורס נברר האם ובאיזו מידה קהילות אלו הן קהילות חדשות המבוססות על מהגרים אשר הקימו דיאספורה או שהן המשך של הקהילות המקומיות והוותיקות. בקורס אף נדון בהשפעות הקולוניאליזם האירופאי ועליית מדינות הלאום על קהילות אלו ועל הקשרים ביניהן.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
12:00-14:00	א	א	פרופ' שרה אופנברג	מקורות מיתולוגיים לתולדות האמנות	אומנויות 134.1.0230

תיאור קצר של הקורס

בקורס נעסוק ביסודות המיתולוגיים באמנות. נכיר את המסורות המיתולוגיות, המקורות הספרותיים, וכלי העזר הביבליוגרפיים. נדון במגוון נושאים: מיתוס הבריאה ובריאת האדם, באלים האולימפיים כמו: זאוס, הרה, אפולו, אפרודיטה ובגיבורים המיתולוגיים. נבחן מבחר דוגמאות מהאמנות הקלאסית ומאמנות הרנסאנס. בתום הסמסטר תתקיים בחינה.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
10:00-12:00	א	א	פרופ' שרה אופנברג	אמנות עתיקה וקלאסית	אומנויות 134.1.0064

תיאור קצר של הקורס

הקורס יסקור את תולדות האמנות החל מראשית היצירה האמנותית בתקופה הפרה-היסטורית, עבור לתרבויות המסופוטמית והפרעונית, וכלה באמנות היוונית והרומית. הסקירה תיערך באופן כרונולוגי תוך הדגשת היבטים נבחרים של התקופות השונות. יועלו נושאים דוגמת דת ואמונה, פולחן ומתחמי פולחן, ייצוגה של דמות האדם, אמנות קבורה ועוד. יושם דגש על אפיונים סגנוניים בולטים של התקופות השונות.

מטרת הקורס להקנות יכולת התבוננות, ניתוח ושיוך סגנוני, וזיהוי כרונולוגי על-סמך מאפיינים ניכרים. בתום הסמסטר תתקיים בחינה.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
10:00-12:00	ג	א	ד"ר ניעה ארליך	מבוא לאמנות עכשוויות	אומנויות 134.1.0171

תיאור קצר של הקורס

מהי אמנות עכשווית? מה יחס האמנות ל?עכשווי? וכיצד מושג זה מוגדר בדיוק? כיצד כדאי לגשת למחקר וניתוח הנושא כהיסטוריונים של האמנות? קורס זה עוסק באמנות שנוצרה מסוף המאה ה 20 ובעשורים הראשונים של המאה ה 21 ומשלב בין היסטוריה לתיאוריה. הקורס יתמקד באסתטיקה ובפוליטיקה דרך תימות מרכזיות המאפיינות אמנות עכשווית כאשר ביניהן תיעוד, ההתפתחות הטכנולוגית המואצת, ביו-פוליטיקה והיחס לגוף, הדימוי הנע, גלובליזציה, המהפך החברתי והכלכלי של אמנות בימינו. הקורס יידון בשינויים ובמאפיינים החזותיים והקונספטואליים של אמנות עכשווית ואת הצורך בכלים, מדיומים ותיאוריות חדשות להבנת הקשר שבין אמנות, צופיה, יוצריה, מוסדותיה והמציאות בה היא נוצרת.

מהי אמנות עכשווית? מה יחס האמנות ל?עכשווי? וכיצד מושג זה מוגדר בדיוק? כיצד כדאי לגשת למחקר וניתוח הנושא כהיסטוריונים של האמנות? קורס זה עוסק באמנות שנוצרה מסוף המאה ה 20 ובעשורים הראשונים של המאה ה 21 ומשלב בין היסטוריה לתיאוריה. הקורס יתמקד באסתטיקה ובפוליטיקה דרך תימות מרכזיות המאפיינות אמנות עכשווית כאשר ביניהן תיעוד, ההתפתחות הטכנולוגית המואצת, ביו-פוליטיקה והיחס לגוף, הדימוי הנע, גלובליזציה, המהפך החברתי והכלכלי של אמנות בימינו. הקורס יידון בשינויים ובמאפיינים החזותיים והקונספטואליים של אמנות עכשווית ואת הצורך בכלים, מדיומים ותיאוריות חדשות להבנת הקשר שבין אמנות, צופיה, יוצריה, מוסדותיה והמציאות בה היא נוצרת.
בתום הסמסטר תהיה עבודה מסכמת.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
12:00-14:00	ה	א	פרופ' דני אונגר	מושגי יסוד בתולדות האמנות	אומנויות 134.1.0210

תיאור קצר של הקורס

במסגרת הקורס נבחן מושגי יסוד מרכזיים בתולדות האמנות אשר להם משמעות משתנה במהלך ההיסטוריה או כאלה אשר מבטאים את דרכי המחקר המקובלים היום בעולם. נברר מה המשמעות של המושגים ? קלאסיקה, אקדמיה, קונסורשיפ, איקונוגרפיה וכמובן מושגים נוספים ולעמוד על תולדות הדיסציפלינה של תולדות האמנות מאז המאה ה-18 ועד היום. נדון בהוגי דעות מרכזיים של העת החדשה המוקדמת ועד המאה העשרים. בתום הסמסטר תתקיים בחינה.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
16:00-18:00	ה	א	פרופ' דני אונגר	מבוא לאמנות העת החדשה המוקדמת	אומנויות 134.1.0114

תיאור קצר של הקורס

סקירה זו מתמקדת בהתפתחות הציור, הפיסול והאדריכלות לאורך ארבע מאות שנה. תחילתה של הסקירה בהתפתחות אמנות הרנסאנס באיטליה; אנו נראה כיצד רעיונות מיוחדים אודות מרכזיותו של האדם ביקום התפתחו לאורך הדורות עד שהגיעו לשיאם בשתי מהפכות, הצרפתית והאמריקאית, לקראת סופה של המאה השמונה-עשרה. בתום הסמסטר תתקיים בחינה.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
10:00-12:00	ה	א	ד"ר רונית מילאנו	תולדות היופי : אסתטיקה ותולדות האמנות	אומנויות 134.1.0140

תיאור קצר של הקורס

בקורס זה נבחן את תפיסת היופי כפי שבאה לידי ביטוי באמנות מן העת העתיקה ועד היום. נדון בזיקה בין המושגים אמת, אשליה, תחושה, מראה, ובאופן שבו יופי וכיעור נתפסים על ידי החושים, ומעוצבים על ידי טעם ומגמות תרבותיות. במסגרת הקורס ננתח יצירות אמנות מערביות לצד קריאת מקורות ראשוניים העוסקים בתפיסת היופי והאמנות לאורך ההיסטוריה. בתום הסמסטר תתקיים בחינה.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
12:00-14:00	ג'	א	פרופ' יוליה אוסטינובה	תחילת תרבות המערב- יוון	היסטוריה כללית 127-1-1841

תיאור קצר של הקורס

הקורס מתמקד בתהליכים מרכזיים בהיסטוריה היוונית העתיקה ומדגיש את תרומתם וחשיבותם להיסטוריה העולמית. הדיון מתחיל מתרבויות יוון הטרומ-קלאסית, ועובר לתקופה הארכאית, בה התגבשו היסודות החברתיים, המדיניים והתרבותיים של הציוויליזציה היוונית. בהמשך נדונים התהוות הדמוקרטיה באתונה, תפקידה החשוב בתקופת הזוהר של יוון, ומאבקים בין הערים שמשטרן שונה.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
12:00-14:00	ג'	א	פרופ' יוליה אוסטינובה	תחילת תרבות המערב- יוון	היסטוריה כללית 127-1-1841

תיאור קצר של הקורס

הקורס מתמקד בתהליכים מרכזיים בהיסטוריה היוונית העתיקה ומדגיש את תרומתם וחשיבותם להיסטוריה העולמית. הדיון מתחיל מתרבויות יוון הטרומ-קלאסית, ועובר לתקופה הארכאית, בה התגבשו היסודות החברתיים, המדיניים והתרבותיים של הציוויליזציה היוונית. בהמשך נדונים התהוות הדמוקרטיה באתונה, תפקידה החשוב בתקופת הזוהר של יוון, ומאבקים בין הערים שמשטרן שונה.

שעה	יום	סמס' א	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
10:00-12:00	ב'	א	ד"ר עידן שרר	מבוא לימי הביניים המוקדמים	היסטוריה כללית 127-1-1081

תיאור קצר של הקורס

במהלך הקורס נסקור את התגבשותה של אירופה בימי הביניים המוקדמים, מתהליכי גסיסתה וקריסתה של האימפריה הרומית במאות ה-4 וה-5 ועד ירידת קרנה של השושלת הקרולינגית והופעתן של ממלכות יציבות במערב אירופה במאה ה-10. ננסה לעשות זאת תוך דגש על שלושה נושאים עיקריים שיחברו יחד על מנת לספק לנו תמונה בהירה של תהליך זה: מורשתה הפוליטית והתרבותית של האימפריה הרומית; עלייתה, התפשטותה וניצחונה של הנצרות במערב אירופה; וה-"פלישות הברבריות" שהחלו במאה ה-4 והשפעתן הדרמטית על ההיסטוריה של אירופה. שלושה גורמים אלה הובילו לכך שבסיומה של התקופה שבה נעסוק בקורס אנו יכולים כבר לזהות את הכוחות העיקריים שימשיכו לעצב את דמותה של אירופה מראשיתו של המילניום השני.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
12:00-14:00	א'	א	ד"ר חנן יורן	היסטוריה אינטלקטואלית ותרבותית של אירופה בימי הביניים	היסטוריה כללית 127-1-0012

תיאור קצר של הקורס

הקורס עוסק בזרמים האינטלקטואליים החשובים בימי הביניים עם דגש מיוחד על שתי תקופות מעצבות בתולדות החשיבה האירופית: תקופת אבות הכנסייה (המאות ה-4 וה-5) שבה הונח הבסיס התיאולוגי והאידיאולוגי לחברה המדיאבלית, והתקופה הסכולסטית (המאות ה-12 עד ה-14) שהתמודדה מחדש עם הפילוסופיה הקלאסית. נבחן את בעיות המרכזיות שבהם עסקו האינטלקטואלים בימי הביניים, בהן שאלת הקשר בין אמונה לתבונה, שאלת מהות הסדר החברתי והפוליטי, ושאלת היחסים בין הרשות הדתית לרשות החילונית.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
10:00-12:00	ד'	א	פרופ' הלי זמורה	מבוא לעת החדשה המוקדמת	היסטוריה כללית 127-1-6081

תיאור קצר של הקורס

מטרת הקורס היא סקירה כללית של ההיסטוריה האירופית מהרנסנס עד הנאורות. הוא מתמקד בהכרת המגמות שהניחו את היסוד לעידן המודרני, ובתהליכים שהפכו את המערב להגמוני מבחינה תרבותית, כלכלית ופוליטית במערכת גלובלית. בין הנושאים שיידונו: הרנסנס, הרפורמציה, התגבשות המדינה המודרנית, ההתפשטות האירופית וכיבוש אמריקה, המהפכה המדעית והנאורות.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
12:00-14:00	ה'	א	ד"ר נתן מרקוס	המאה העשרים : מבטים על אירועי מפתח בעידן העכשווי, 1914-2001	היסטוריה כללית 127-1-0185

תיאור קצר של הקורס

הקורס בוחן אירועי מפתח בעידן העכשווי שעיצבו את עולמנו, החל מפרוץ מלחמת העולם הראשונה ועד לנפילת חומת ברלין. במהלך הקורס נבחן אירועים היסטוריים מרכזיים במאה העשרים ותהליכים שונים שאפיינו אותה. בין הנושאים הנלמדים: מלחמת העולם הראשונה, המשבר הכלכלי הגדול, עליית הפשיזם, מלחמת העולם השנייה, תהליכי הדה-קולוניזציה, המלחמה הקרה והעידן הגרעיני, מלחמת וייטנאם, תנועות מחאה, פמיניזם, רצח עם והגירה.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
14:00-16:00	א'	א'	ד"ר ולדימיר לוין	ברית המועצות בימי לנין וסטלין, 1917 - 1953	היסטוריה כללית 127-1-0245

תיאור קצר של הקורס

ברית המועצות - המדינה הראשונה שבה ניצחה מהפכה פרולטרית הופיעה ב-1917. היא הציגה את עצמה ונראתה על ידי אנשים רבים בעולם כמדינה חדשה שאין בה ניצול העמלים, ששולטים בה שוויון וצדק. המציאות אמנם הייתה שונה מהמוצהר. הקורס יעסוק בהיסטוריה של ברית המועצות מימי ולדימיר לנין ועד למותו של יוסף סטלין ב-1953.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
18:00-20:00	א'	א'	ד"ר ולדימיר לויין	אוקראינה בלהבות : ההיסטוריה של אוקראינה ואתגריה	היסטוריה כללית 127-1-0283

תיאור קצר של הקורס

לאור המלחמה הרוסית-אוקראינית המתרחשת אל מול עינינו, מטרת הקורס היא להבין את השאלה הבסיסית: מה הן הסיבות להתפרצות אלימה זו? על מנת לעשות זאת, נעקוב אחרי התהוותה של האומה האוקראינית המודרנית, החל מהמאה ה-17 ועד ימינו אנו. נעסוק ביחסים הסבוכים בין קבוצות אתנו-דתית בשטחה של אוקראינה בממלכת פולין-ליטא, בקשרים של האוכלוסייה האוקראינית לרוסיה ולפולין, בפרויקט האוקראיני/ "רוסי קטן" באימפריה הרוסית ובהתהוותה של התנועה האוקראינית באימפריה האוסטרו-הונגרית. כמו כן נדון בניסיונות להקים מדינה אוקראינית בין השנים 1917 ו-1921, בהיסטוריה של האוקראינים בברית המועצות וברפובליקה הפולנית השנייה בין מלחמות העולם, באוקראינה ה"מאוחדת" הסובייטית לאחר 1945, ובמדינה האוקראינית העצמאית משנת 1991 ועד ימינו כולל הסכסוך עם רוסיה בשנים האחרונות.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
12:00-14:00	ב'	א	ד"ר יעל מבט	סוגיות חברתיות ודתיות בהיסטוריה של ארה"ב במאה ה-20	היסטוריה כללית 127-1-0471

תיאור קצר של הקורס

קורס זה בוחן סוגיות מרכזיות בהיסטוריה החברתית והדתית של ארה"ב במאה ה-20. במהלך הסמסטר נעסוק בתמות כגון הגירה ועיור, הופעתן של תנועות מילינאריות והתעוררויות רוחניות, התנועה הסופריג'ית והתנועה לזכויות האזרח והתפתחותה של תרבות-נגד ועלייתה המחודשת של השמרנות הדתית, הכלכלית ובפוליטית. אירועים והתרחשויות אלה יבחנו מתוך הפרספקטיבה של "אנשים פשוטים", או "אנשים רגילים". קרי, אותם ההמונים שאינם בהכרח משתייכים על האליטה הפוליטית הכלכלית והאינטלקטואלית של המדינה ואינם נמצאים במוקד קבלת ההחלטות הלאומית. במסגרת זו, לצד קריאה של ספרות רלוונטית, נעשה שימוש גם במגוון רחב של מקורות ראשוניים החל מקטעי עיתונות וכלה בתמונות, ציורים ומוסיקה.

הקורס בנוי כקורס מבוא להיסטוריה חברתית ודתית של ארה"ב ומתאים לתלמידים ללא רקע בנושא.

שעה	יום	סמס' א	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
12-14	ג	א	יעל חסון	התנועה הפמיניסטית במערב	לימודי מגדר 165.1.0153

תיאור קצר של הקורס

נסקור את ההתפתחות ההיסטורית של תנועות הנשים בארה"ב ובמערב אירופה במאות ה-18, ה-19, וה-20. נבחן מאבקים פמיניסטיים, דמויות משפיעות ואסטרטגיות פעולה פוליטיות שתרמו לקידום שוויון וצדק חברתי עבור נשים. מטרת הקורס היא לערוך היכרות עם ההיסטוריה הפוליטית של תנועות הנשים באירופה וארה"ב, במאות ה-18, ה-19 וה-20, דרך קריאת מקורות היסטוריים ופרשניים. יושם דגש על ההקשר ההיסטורי הרחב, מחד, ועל הבדלים בין קבוצות נשים, בעיקר על רקע גזע ומעמד כלכלי, מאידך. בין הנושאים בהם נתמקד: המאבקים על זכות ההצבעה ועל גישה להשכלה גבוהה, מדיניות וחקיקה בנוגע לאמצעי מניעה והפלות, עבודת נשים, ועוד. תערך היכרות עם דמויות של מנהיגות מעוררות השראה ועם אירגונים, פעילויות ואירועים מרכזיים. בנוסף, יבחנו סוגים שונים של אמצעים ואסטרטגיות פעולה בהם נקטו פמיניסטיות לקידום מטרותיהן החברתיות והפוליטיות. מבוא: התפתחות התנועות הפמיניסטיות בארה"ב ובארצות אירופה במאות ה-18, ה-19 וה-20 על רקע ההקשר ההיסטורי הפוליטי, החברתי והכלכלי הכללי. המאבק על זכות הצבעה: ארה"ב: התנועה הסופרג'יסטית מלפני מלחמת האזרחים ועד 1920. אירופה במבט כללי: המאבק על זכות הצבעה כמאבק על אזרחות. בריטניה: המאבק על זכות ההצבעה על רקע תנאי החיים של נשים באותה תקופה (בנושאי נישואין, מיניות, הולדה). השגת הזכות להצביע כמכשיר לשיפור תנאים אלה. בריטניה: מחלוקות פנימיות בין פמיניסטיות. ניתוח היחסים בין פעילות מהמעמד הבינוני (NUWSS) לפעילות ממעמד הפועלים. האקטיביסטיות המיליטנטיות ויחסי האחוה ביניהן. צרפת: היסטוריה של דיכוי חוזר ונשנה. המאבק על השכלה גבוהה: פתיחת קולג'ים לנשים על ידי פעילות פמיניסטיות שעסקו בחינוך והוראה. הפעילות של נשים אפרו-אמריקניות להשכלה גבוהה. רווחה: אקטיביסטיות שחורות ולבנות בסוף המאה ה-19 ותחילת המאה ה-20: איפיון אישי, חברתי ופוליטי. ההבדלים בתפיסותיהן בנושאי רווחה. עבודה: מאה 19- המאבק על תנאי עבודה במפעלים, פעילות נשות מעמד הפועלים. בימינו- המאבק על שכר שווה על עבודה שווה, זכויות חברתיות וצדק במקום העבודה. מיניות וזכויות הולדה: אמצעי מניעה והפלות. חייה ופעילותה של מרגרט סנגר (אמצעי מניעה ותכנון המשפחה). סקירה היסטורית ועדכנית של נושא ההפלות באיטליה ובצרפת. סקירת עניין ההפלות בארה"ב תוך התמקדות בתפקיד בית המשפט העליון ('רו נגד וויד' ועוד). המגדור של ההפלות ושאלת הצדקת הזכות להפיל. גל שלישי: מה מצבנו? מה נותר עוד לעשות? 'פוסט-פמיניזם', חשבון נפש שחור-לבן - גזענות בתנועה.

שעה	יום	סמס' א	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
18-20	ד	א	חבצלת יהל	מערכת המשפט הישראלית	167.1.0247 מדינת ישראל

תיאור קצר של הקורס

הקורס עוסק במערכת המשפט הישראלית והגורמים הפועלים בה. תחילה הוא ישאל מהו המשפט? מי יוצר אותו ומי משפיע עליו? במהלכו ינותחו הדרכים ליצירת הדין בישראל, יוצגו הגורמים הפועלים לעיצובו בדגש על חלקם של בתי המשפט והשופטים, הייעוץ המשפטי, עורכי הדין והפרקליטות. הסטודנטים יעמדו על יכולותיה ומגבלותיה של מערכת המשפט הישראלית במתן מענה לסוגיות חברתיות, כלכליות, מדיניות והיסטוריות. במהלך הקורס ידונו התלמידים בתחומי משפט שונים, וזאת דרך לימוד וניתוח פסקי דין. במרכזו של כל שיעור תבחן סוגיה שנויה במחלוקת העומדת על סדר היום הציבורי ואשר נדונה בבית המשפט. סוגיות אלו תהיינה מתחומי משפט שונים וביניהם, הדין הפלילי (עבירות מין), חופש הביטוי, זכויות קניין, קבלת מעמד בישראל וסוגיית המסתננים/פליטים, יחסי דת ומדינה, שוויון, איכות סביבה, משפט בינלאומי ועוד. הקורס יכלול הרצאות אורחות, דיונים, סרטים וסיור. מילות מפתח: משפט, בתי משפט, פסקי דין, חקיקה.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
18-20	ב	א	שגיא טורגן	צבא וביטחון	מדינת ישראל 167.1.0327

תיאור קצר של הקורס

הקורס עוסק בהתפתחות המדינית-ביטחונית של מדינת ישראל מהקמתה ועד שנת 2,000. הסוגיות העיקריות שידנו במהלך הקורס יהיו דרך עיצובה של תפיסת הביטחון של ישראל, והתמורות שחלו בה לאור ההתפתחויות המדיניות והביטחוניות לאורך השנים. הקורס יבחן כיצד נבנה ופעל צה"ל כדי לשרת את המדיניות הביטחונית שהוכתבה לו על ידי הדרג המדיני. במהלך הקורס יבחנו יחסי הדרג המדיני והצבאי וסוגיות בולטות ביחסי הצבא והחברה.

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
10-12	ה	ב	אמיר גלילי	אדם וסביבה בישראל: היבטים היסטוריים ועכשוויים	מדינת ישראל 167.1.0452

תיאור קצר של הקורס

כאשר אנו יוצאים לחיק הטבע- למה בדיוק אנחנו מתכוונים? איך נוצרה שמירת הסביבה בארץ ומה חשבו בישראל של שנות החמישים על שימור של בתים ואתרים היסטוריים? ממתי "אלטע זעכען" הפך להיות וינטג' ו"יד שניה" זו תפיסת עולם בחברה הישראלית? על שאלות אלו ואחרות ננסה לענות בקורס זה. לקורס שלושה חלקים עיקריים שבהם יוצגו יחסי אדם סובב בישראל מהכלל אל הפרט. החלק הראשון של הקורס יעסוק בשאלות הכלליות: מהי היסטוריה של תפיסת הסביבה בעולם ומה היו ההתפתחויות התיאורטיות העיקריות בתחום הסביבה החל מהעת החדשה? בחלק זה נעסוק בשינויים של המהפיכה התעשייתית ונכיר כמה מההוגים העיקריים של התחום. החלק השני יעסוק בתחילתה של התנועה הסביבתית בישראל עוד בתנועה הציונית, טיולי תנועות הנוער ומעט על השלטון הבריטי והעות'מאני. נכיר את האירועים המרכזיים שהשפיעו על תפיסת הסביבה של טרם הקמת המדינה. החלק השלישי והעיקרי של הקורס יעסוק בהתפתחותה של התפיסה הסביבתית במדינת ישראל החל מהקמתה ועד ימינו. בחלק זה נעסוק בציוני הדרך העיקריים בתחום המאבקים הסביבתיים בישראל, נעסוק מעט בחינוך הסביבתי, בפרוייקט סימון השבילים, שימור המבנים והטיפול בפסולת. כמו כן נעסוק בשינויי הפרדיגמות בתחום הסביבה בישראל מסביבתנות ואקולוגיה לתפיסות שימוריות, הוליסטיות ורוחניות. בחלק מהשיעורים בקורס יתקיימו סיורים באזורים שונים שסביב הקמפוס תוך שימוש במפות ותצלומי אוויר היסטוריים של באר שבע. מילות מפתח: - סביבה, היסטוריה, ישראל, שמירת טבע, אקולוגיה

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
10-12	א	א	פרופ' דניאלה טלמור-הלר	מבוא לדת האסלאם	לימודי מזרח תיכון 124.1.0031

תיאור קצר של הקורס

הקורס יקנה מושגי יסוד בדת האסלאם ובתולדותיה. נעסוק במצוות היסוד, בעיקרי האמונה, בקוראן ובחדית', במשפט, בחינוך, במיסטיקה המוסלמית, בכיתות השיעיות, בפולמוסים פנימיים וויכוחים בין-דתיים, בדת עממית ובתנועות התחדשות ורפורמה. נלמד על לוח השנה האסלאמי ועל הטקסים הקשורים במחזור החיים של המוסלם והמוסלמית. רוב הנושאים יילמדו בפרספקטיבה היסטורית: נעקוב אחרי צמיחת האסלאם, התפשטותו והתפתחותו בדורות מאוחרים יותר, והתגבשות המוסדות הדתיים וההנהגה הדתית. מטלת סיום: בחינה

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
10-12	ב	א	פרופ' אבי רובין	חוק משפט וחברה במזרח התיכון המודרני	לימודי מזרח תיכון 124.1.0118

תיאור קצר של הקורס

המשפט הינו מרכיב מכונן של חברות אנושיות בעבר ובהווה. הוא מעצב תהליכים חברתיים ומשקף אותם באותה עת. במסגרת הקורס נלמד על היבטים שונים של עולם המשפט במזרח התיכון מאז המאה ה-18 ועד ימינו, על מאפייניו המקומיים והאוניברסליים. נכיר מושגי יסוד בתחום ההיסטוריה של המשפט, נבחן תהליכים גלובאליים ומקומיים של שינוי משפטי, ונדגים באמצעות מקרים ספציפיים. תכני הקורס מבוססים על הגישה הסוציו-לגאלית, הרואה במשפט היבט של היחסים החברתיים. במהלך הקורס נדון ביתרונותיה של גישה זו. מטלת סיום: בחינה

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
14-16	ב	א	פרופ' חגי רם	גני עדן מלאכותיים : סמים וחברה במזרח התיכון	לימודי מזרח תיכון 124.1.0060

תיאור קצר של הקורס

נבחן סוגיות שונות בהתפשטות הסחר והשימוש בסמים במזרח התיכון בהקשריהן הגלובאליים. נתמקד בצמח הקנביס, שממנו מופקים החשיש, המריחואנה או הגראס ? אך גם בחומרים משני תודעה אחרים כגון אופיום, קוקאין, קפה, וטבק. נבחן היבטים חברתיים, פוליטיים, אתניים, תרבותיים, וספרותיים של סמים אלו. נתבונן בסמים לא רק כחומרים משני-תודעה אלא גם, ובעיקר, כמסמנים של תהליכים ומגמות עמוקות אשר חלו בחברות מזרח תיכוניות החל מהתקופה הטרומ-מודרנית וכלה בתקופתנו. מטלת סיום : בחינה

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
10-12	ג	א	פרופ' דניאלה טלמון-הלר	מקומות קדושים ועלייה לרגל במזרח התיכון : דת, פוליטיקה וזיכרון	לימודי מזרח תיכון 124.1.0193

תיאור קצר של הקורס

הטקס הדתי המורכב של החג, הביקור (זיארה) הנלווה במסגדו של הנביא מוחמד במדינה, קדושת ירושלים וצמיחתם של אינספור אתרים לעלייה לרגל ברחבי המזה"ת ? ממבני קבורה מפוארים לנביאים, שיחיים צופיים ואמאמים שיעיים, ועד ציונים צנועים של קדושים כפריים אנונימיים כמעט וצדיקים יהודים - יעמדו במוקד הקורס. ננתח את העלייה לרגל כתופעה אוניברסלית, וגם בהקשרים היסטוריים, פוליטיים, תרבותיים ובין-דתיים משתנים במזה"ת בכלל, ובא"י-פלסטין בפרט. מטלת סיום : בחינה

שעה	יום	סמס'	מרצה	שם הקורס	מחלקה ומספר הקורס
18-20	ג	א	דר' אורית ואקנין-יקותיאלי מר עידן בריר	בימת המזרח התיכון : המדינה-שינויים ואתגרים	לימודי מזרח תיכון 124.1.0410

תיאור קצר של הקורס

בקורס נציג מבט אקדמי על סוגיות עכשוויות במזרח התיכון ובעולם המוסלמי. נציע להתבונן באירועים שונים במזרח התיכון, בצפון אפריקה ובמרכז אסיה באופן שיעמיק את היכרותנו עם האזור ועם מורכבות מוסד "המדינה". המדינה תשמש אותנו כציר מרכזי לדיון באתגרים החברתיים, הפוליטיים, הדתיים והכלכליים הניצבים בפני מדינות האזור. במהלך הקורס נבחן באמצעות אירועים עכשוויים תהליכים היסטוריים וחברתיים שעיצבו ומעצבים את המדינה ואת המרחב המזרח תיכוני והמוסלמי.

הקורס יתקיים במתכונת של "קורס-כנס" ובמחצית מהשיעורים ישתתפו מורי הקורס, חברי סגל, מומחים ואורחים שישתפו בנקודת מבטם על האירועים השונים.

הקורס מועבר באופן מקוון מטלת סיום : בחינה